

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

10 päivänä joulukuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Henkilötiedot – Asetus (EU) 2016/679 – 23 artikla –
Rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin – Tärkeä taloudellinen etu –
Yksityisoikeudellisten vaateiden täytäntöönpano – Kansallinen lainsäädäntö, jossa viitataan
unionin oikeuden säännöksiin – Oikeushenkilön verotiedot – Unionin tuomioistuimen
toimivallan puuttuminen

Asiassa C-620/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundesverwaltungsgericht (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) on esittänyt 4.7.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.8.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Land Nordrhein-Westfalen

vastaaan

D.-H. T., joka toimii selvittäjänä J & S Service UG -yhtiön maksukyvyttömyysmenettelyssä

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgerichtin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari), M. Safjan ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Land Nordrhein-Westfalen, edustajinaan M. Kottmann ja C. Mensching, Rechtsanwälte,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja D. Klebs,
- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, O. Serdula ja J. Vlácil,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi H. Kranenborg, D. Nardi ja K. Kaiser, sittemmin H. Kranenborg, D. Nardi ja F. Erlbacher,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.9.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (EUVL 2016, L 119, s. 1; jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) 23 artiklan 1 kohdan e ja j alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Land Nordrhein-Westfalen (Nordrhein-Westfalenin osavaltio) ja D.-H. T., joka toimii selvittäjänä J & S Service UG -yhtiön maksukyvyttömyysmenettelyssä, ja joka koskee pyyntöä saada kyseisen yhtiön verotiedot.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 2, 4, 14 ja 73 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
 - ”(2) Sen vuoksi niissä periaatteissa ja säännöissä, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä, olisi heidän kansalaisuudestaan ja asuinpaikastaan riippumatta otettava huomioon heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti oikeus henkilötietojen suojaan. – –
- –
- (4) Henkilötietojen käsittely olisi suunniteltava niin, että se palvelee ihmistä. Oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen; sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin. Tässä asetuksessa kunnioitetaan kaikkia perusoikeuksia ja otetaan huomioon [Euroopan unionin perusoikeuskirjassa] tunnustetut vapaudet ja periaatteet sellaisina kuin ne ovat vahvistettuina perussopimuksissa, erityisesti jokaisen oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan, oikeus henkilötietojen suojaan, ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus, sananvapaus ja

tiedonvälityksen vapaus, elinkeinovapaus, oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä oikeus kulttuuriseen, uskonnolliseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen.

--

- (14) -- Tämä asetus ei koske oikeushenkilöiden ja erityisesti oikeushenkilön muodossa perustettujen yritysten henkilötietojen käsittelyä, kuten oikeushenkilön nimeä, oikeudellista muotoa ja yhteystietoja.

--

- (73) Rajoituksia, jotka koskevat erityisiä periaatteita ja oikeutta saada ilmoitus tietojenkäsittelystä, pääsyä tietoihin ja oikeutta oikaista tai poistaa henkilötietoja ja oikeutta siirtää tiedot järjestelmästä toiseen, oikeutta vastustaa tietojenkäsittelyä, profilointiin perustuvia päätöksiä sekä henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittamista rekisteröidylle sekä eräitä näihin liittyviä rekisterinpitäjän velvollisuuksia, voidaan asettaa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä ja oikeasuhteisia demokraattisen yhteiskunnan toimenpiteitä yleisen turvallisuuden takaamiseksi, muun muassa ihmishenkien suojelemiseksi erityisesti ihmisen aiheuttaman tai luonnonkatastrofin yhteydessä taikka rikosten tai, säännellyn ammattitoiminnan yhteydessä, ammattietiikan rikkomisen ennaltaehkäisemistä, tutkintaa ja rikoksiin liittyviä syytetoimia varten tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojeleminen ja tällaisten uhkien ehkäisy, tai muiden unionin tai jäsenvaltion tärkeiden yleistä etua koskevien syiden vuoksi, erityisesti unionin tai jäsenvaltion tärkeiden taloudellisten tai rahoitusta koskevien etujen vuoksi, yleiseen etuun liittyvistä syistä pidettävien julkisten rekisterien pitämiseksi, arkistoitujen henkilötietojen myöhemmän käsittelyn vuoksi, jonka perusteena on yksittäisten tietojen hankkiminen poliittisesta toiminnasta entisten totalitaaristen valtioiden järjestelmissä, tai rekisteröidyn suojelemiseksi tai muille kuuluvien oikeuksien ja vapauksien, muun muassa sosiaaliturvan, kansanterveyden ja humanitaaristen tarkoitusten, turvaamiseksi. Näiden rajoitusten olisi oltava perusoikeuskirjassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa vahvistettujen vaatimusten mukaisia.”

- 4 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Kohde ja tavoitteet”, säädetään seuraavaa:

”1. Tällä asetuksella vahvistetaan säännöt luonnollisten henkilöiden suojelulle henkilötietojen käsittelyssä sekä säännöt, jotka koskevat henkilötietojen vapaata liikkuvuutta.

2. Tällä asetuksella suojellaan luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia ja erityisesti heidän oikeuttaan henkilötietojen suojaan.

3. Henkilötietojen vapaata liikkuvuutta unionin sisällä ei saa rajoittaa eikä kieltää syistä, jotka liittyvät luonnollisten henkilöiden suojelemaan henkilötietojen käsittelyssä.”

- 5 Mainitun asetuksen 4 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 1 alakohdassa säädetään, että henkilötietojen käsite on ymmärrettävä siten, että se koskee ”kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä ’rekisteröity’, liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti

tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella”.

6 Saman asetuksen 15 artiklan, jonka otsikko on ”Rekisteröidyn oikeus saada pääsy tietoihin”, 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin sekä tietyt kyseisessä artiklassa luetellut tiedot.

7 Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan, jonka otsikko on ”Rajoitukset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa 12–22 artiklassa ja 34 artiklassa sekä 5 artiklassa, siltä osin kuin sen säännökset vastaavat 12–22 artiklassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide, jotta voidaan taata

--

e) muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahan, talousarvion ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva;

--

j) yksityisoikeudellisten kanteiden [oikeammin: vaateiden] täytäntöönpano.”

Saksan oikeus

Yleisistä verosäännöksistä annettu laki

8 Yleisistä verosäännöksistä annetun lain (Abgabenordnung, BGBl. I 2002, s. 3866), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä yleisistä verosäännöksistä annettu laki), 2 a §:ssä, jonka otsikko on ”Henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”_ _

3. Tämän lain ja verolakien säännöksiä henkilötietojen käsittelystä ei sovelleta siltä osin kuin Euroopan unionin oikeutta ja erityisesti [yleistä tietosuoja-asetusta] sovelletaan suoraan tai [tämän pykälän] 5 momentin mukaan vastaavasti.

--

5. Jollei laissa toisin säädetä, [yleisen tietosuoja-asetuksen], tämän lain ja verolakien säännöksiä luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelystä sovelletaan vastaavasti tietoihin, jotka koskevat tunnistettavia tai tunnistettavissa olevia

1. kuolleita luonnollisia henkilöitä tai
 2. yhteisöjä, oikeuskelpoisia tai oikeuskelvottomia henkilöyhteenliittymiä tai omaisuuskokonaisuuksia.”
- 9 Yleisistä verosäännöksistä annetun lain 32 b §:ssä, jonka otsikko on ”Veroviranomaisen velvollisuus tietojen toimittamiseen, kun henkilötietoja ei ole kerätty rekisteröidyltä”, säädetään seuraavaa

”1. [Yleisen tietosuoja-asetuksen] 14 artiklan 5 kohdassa ja [tämän lain] 31 c §:n 2 momentissa säädettyjen poikkeusten lisäksi veroviranomaisella ei ole velvollisuutta [yleisen tietosuoja-asetuksen] 14 artiklan 1, 2 ja 4 kohdan mukaiseen rekisteröityä henkilöä koskevien tietojen toimittamiseen

1) siltä osin kuin tietojen toimittaminen

- a) vaarantaisi veroviranomaisen tai muun viranomaisen toimivaltaan kuuluvien, [yleisen tietosuoja-asetuksen] 23 artiklan 1 kohdan d–h kohdassa tarkoitettujen tehtävien asianmukaisen toteuttamisen tai

– –

ja sen johdosta rekisteröidyn henkilön tiedonsaantioikeudet on sivuutettava. [Tämän lain] 32 a §:n 2 momenttia sovelletaan vastaavasti.

– –”

- 10 Mainitun lain 32 c §:ssä, jonka otsikko on ”Rekisteröidyn tiedonsaantioikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröidyllä ei ole [yleisen tietosuoja-asetuksen] 15 artiklan mukaista oikeutta saada pääsy veroviranomaisella oleviin tietoihin, jos

- 1) tietojen antamatta jättäminen rekisteröidylle perustuu [tämän lain] 32 b §:n 1 tai 2 momenttiin,
- 2) tietojen toimittaminen vaikeuttaisi veroviranomaisen mahdollisuuksia esittää, käyttää tai puolustaa [yleisen tietosuoja-asetuksen] 23 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuja yksityisoikeudellisia vaateita tai puolustautua sitä vastaan esitettyjä tällaisia yksityisoikeudellisia vaateita vastaan; edellä sanottu ei vaikuta veroviranomaisen yksityisoikeuteen perustuviin tiedonantovelvollisuuksiin,

– –”

- 11 Saman lain 32 e §:ssä, jonka otsikko on ”Suhde muihin tiedonsaantioikeuksiin ja tietoihin pääsyä koskeviin oikeuksiin”, säädetään seuraavaa:

”Siltä osin kuin rekisteröidyllä tai kolmannella henkilöllä on liittovaltion tietoihin pääsyn sääntelystä 5.9.2005 annetun lain [Gesetz zur Regelung des Zugangs zu Informationen des Bundes] (BGBl. 2005 I, s. 2722), sellaisena kuin se on muutettuna, tai vastaavan osavaltioiden lainsäädännön mukaan suhteessa veroviranomaiseen oikeus saada pääsy tietoihin, sovelletaan vastaavasti [yleisen tietosuoja-asetuksen] 12–15 artiklaa, luettuna yhdessä [tämän lain] 32 a–d §:n kanssa. Pidemmälle

ulottuva verotietoja koskeva tiedonsaantioikeus on tältä osin poissuljettu. [Tämän lain] 30 §:n 4 momentin 2 kohtaa ei sovelleta tältä osin.”

Maksukyvyttömyydestä annettu laki

- 12 Maksukyvyttömyydestä 5.10.1994 annetun lain (Insolvenzordnung, BGBl. 1994 I, s. 2866), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 129 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjä [Insolvenzverwalter] voi riitauttaa 130–146 §:ssä säädettyin edellytyksin oikeustoimet, jotka suoritettiin ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista ja jotka ovat haitallisia velkojille.”

Tiedonsaantilaki

- 13 Vapaata pääsyä Nordrhein-Westfalenin osavaltion hallussa oleviin tietoihin koskevan 27.11.2001 annetun lain (Gesetz über die Freiheit des Zugangs zu Informationen für das Land Nordrhein-Westfalen), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä tiedonsaantilaki), 2 §:ssä, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”1) Tätä lakia sovelletaan viranomaisten, – – hallinnolliseen toimintaan. Tässä laissa viranomaisella tarkoitetaan elintä, joka hoitaa julkishallinnon tehtäviä.

– –”

- 14 Tiedonsaantilain 4 §:ssä, jonka otsikko on ”Oikeus tietoon”, säädetään seuraavaa:

”1) Jokainen luonnollinen henkilö voi vaatia tämän lain mukaisesti edellä 2 §:ssä tarkoitettuihin elimiin nähden oikeutta saada pääsy elimen hallussa oleviin hallinnollisiin tietoihin.

2) Erityissäännökset, jotka koskevat oikeutta saada pääsy hallinnollisiin tietoihin, tietojen toimittamista tai pääsyoikeuden antamista asiakirja-aineistoon, ovat etusijalla tämän lain säännöksiin nähden. Tämän lain yhteydessä ei sovelleta salassapitovelvollisuutta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 D.-H. T., joka toimii selvittäjänä Saksan oikeuden mukaan perustetun J & S Service UG -yhtiön maksukyvyttömyysmenettelyssä, pyysi tiedonsaantilain 4 §:n 1 momentin nojalla veroviranomaiselta kyseisen yhtiön verotietoja voidakseen tutkia, onko tarkoituksenmukaista nostaa kanteita, jotka koskevat takaisinsaantia maksukyvyttömyysmenettelyssä.
- 16 Kyseiset tiedot koskivat J & S Service -yhtiötä vastaan mahdollisesti toteutettavia ja jo toteutettuja pakkotäytäntöönpanotoimia, saatuja maksuja ja ajankohtaa, jona veroviranomainen sai tiedon yhtiön maksukyvyttömyydestä. D.-H. T. pyysi myös otteita yhtiön kirjanpidosta kaikkien veroviranomaisen hallinnoimien verolajien osalta maaliskuun 2014 ja kesäkuun 2015 välisiltä verokausilta.
- 17 Koska veroviranomainen hylkäsi mainitun pyynnön, D.-H. T. nosti kanteen toimivaltaisessa Verwaltungsgerichtissä (hallintotuomioistuim, Saksa), joka olennaisilta osin hyväksyi kanteen.

- 18 Toimivaltainen Oberverwaltungsgericht (osavaltion ylempi hallintotuomioistuin, Saksa) hylkäsi Nordrhein-Westfalenin osavaltion tekemän valituksen ensimmäisen oikeusasteen tuomiosta. Oberverwaltungsgericht katsoi muun muassa, että verotusta koskevat erityissäännöt eivät syrjäytä tiedonsaantilakiin perustuvaa oikeutta saada pääsy tietoihin ja ettei oikeutta voida evätä muullakaan perusteella.
- 19 Oberverwaltungsgericht totesi, että sen vuoksi, että verotietoja koskeva määräysvalta siirtyi maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä selvittäjälle, tämä siirto kattoi myös liikesalaisuudet ja verotiedot sikäli kuin se on tarpeen maksukyvyttömän velallisen omaisuuden hallinnoinnin kannalta. Vaikka pyydetty tiedot kuuluivat verosalaisuuden piiriin, D.-H. T:llä oli siten selvittäjänä oikeus pyytää J & S Service -yhtiöltä kaikki maksukyvyttömyysmenettelyyn liittyvät tiedot. Maksukyvyttömän velallisen yhteistyövelvollisuuteen kuului myös velvollisuus vapauttaa veroviranomainen verosalaisuudesta.
- 20 Nordrhein-Westfalenin osavaltio teki toimivaltaisen Oberverwaltungsgerichtin tuomiosta Revision-valituksen Bundesverwaltungsgerichtiin (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa).
- 21 Bundesverwaltungsgericht huomauttaa aluksi, että yleistä tietosuoja-asetusta ei voida soveltaa suoraan nyt esillä olevassa asiassa, koska pääasiassa ei ole kyse kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 1 alakohdassa tarkoitetuista luonnollisen henkilön henkilötiedoista eikä myöskään mainitun asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan viimeksi mainitussa artiklassa säädetty oikeus saada pääsy tietoihin on henkilötietojen käsittelyn kohteena olevan henkilön oikeus, joka ei kuulu maksukyvyttömän yhtiön varoihin, eikä se siten ole osa hallinnointia koskevan toimivallan ja määräysvallan siirtämistä maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjälle.
- 22 Kyseinen tuomioistuin muistuttaa kuitenkin, että unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi unionin tuomioistuin on jo katsonut olevansa toimivaltainen ratkaisemaan unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä koskevat ennakkoratkaisupyynnöt täysin jäsenvaltion sisäisissä tilanteissa, joissa näitä säännöksiä ja määräyksiä on voitu soveltaa suoraan ja ehdottomasti kansallisen oikeuden nojalla.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä edellytys täyttyy nyt esillä olevassa asiassa, sillä yleisistä verosäännöksistä annetun lain 2 a §:n 5 momentissa viitataan oikeushenkilöiden henkilötietojen käsittelyn osalta yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiin.
- 24 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, voiko veroviranomainen rajoittaa pääsyä verovelvollisen verotietoihin yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan j alakohdan nojalla, johon yleisistä verosäännöksistä annetun lain 32 c §:n 1 momentin 2 kohdassa nimenomaisesti viitataan.
- 25 Sen varalta, että katsottaisiin, että veroviranomainen voi vedota yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan j alakohtaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo, kattaako kyseisessä säännöksessä oleva käsite ”yksityisoikeudellisten [vaateiden] täytäntöönpano” myös puolustautumisen yksityisoikeudellisia vaateita vastaan.
- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että kansallisessa oikeudessa yleisistä verosäännöksistä annetun lain 32 c §:n 1 momentin 2 kohta käsittää nimenomaisesti puolustautumisen yksityisoikeudellisia vaateita vastaan rekisteröidyn tiedonsaantioikeuden

rajoittamiseksi. Tällä säännöksellä pyritään varmistamaan, ettei veroviranomaista kohdella eri tavalla kuin muita velkojia tai velallisia. Veroviranomaisen tiedonantovelvollisuutta on siten säänneltävä ainoastaan yksityisoikeudessa ja sen ehtona on oltava se, että vaateen, joka koskee takaisinsaantia maksukyvyttömyysmenettelyssä, perusteltavuus on todettu ja että tämän jälkeen on enää määritettävä vaateen luonne ja laajuus.

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lopuksi, perustuuko kansallinen säännös, jolla rajoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa säädettyä oikeutta saada tutustua asiakirjoihin, kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohtaan, kun kyse on puolustautumisesta sellaisia takaisinsaantivaateita vastaan, jotka voidaan esittää veroviranomaiselle maksukyvyttömyysmenettelyssä.
- 28 Kyseinen tuomioistuin toteaa tältä osin, että yleisistä verosäännöksistä annetun lain 32 c §:n 1 momentin 2 kohdan tavoitteena on kohdella veroviranomaista samalla tavalla kuin muita velkojia ja velallisia silloin, kun kyse on siviilioikeudellisista saatavista, sekä edistää yhtenäistä ja lainmukaista verotusta ja tämän seurauksena turvata verotulot. Kyseinen tuomioistuimen mukaan nämä tavoitteet voivat olla yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuja yleiseen julkiseen etuun liittyviä tärkeitä tavoitteita talousarvioon ja verotukseen liittyvissä asioissa.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kansallinen lainsäätäjällä on yleisistä verosäännöksistä annetun lain 32 c §:n 1 momentin 2 kohdassa kuitenkin pikemminkin käyttänyt yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan j alakohdassa säädettyä rajoitusta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan pyydyt verotiedot eivät ole merkityksellisiä aineellisoikeudellisten verovaateiden kannalta vaan sellaisten insolvenssioikeudellisesti relevanttien maksuvirtojen kannalta, jotka voivat olla maksukyvyttömyydestä 5.10.1994 annetun lain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, tarkoitettuja kumottavissa olevia oikeustoimia.
- 30 Tässä tilanteessa Bundesverwaltungsgericht päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Suojataanko [yleisen tietosuoja-asetuksen] 23 artiklan 1 kohdan j alakohdassa myös veroviranomaisen etuja?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, kattaako ilmaus ’yksityisoikeudellisten [vaateiden] täytäntöönpano’ myös tilanteen, jossa veroviranomainen puolustautuu yksityisoikeudellisia vaateita vastaan, ja onko tällöin edellytyksenä, että vaatteet on jo esitetty?
- 3) Sallitaanko [yleisen tietosuoja-asetuksen] 23 artiklan 1 kohdan e alakohdassa jäsenvaltion tärkeän taloudellisen edun suojaamiseksi verotuksen alalla se, että kyseisen asetuksen 15 artiklassa säädettyä oikeutta saada pääsy tietoihin rajoitetaan, kun kyse on puolustautumisesta veroviranomaiselle esitettyjä sellaisia yksityisoikeudellisia vaateita vastaan, jotka koskevat takaisinsaantia maksukyvyttömyysmenettelyssä?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 31 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian

erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on näin ollen periaatteessa velvollisuus antaa ennakkoratkaisu (tuomio 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, 34 ja 35 kohta ja tuomio 14.2.2019, Milivojević, C-630/17, EU:C:2019:123, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin myös niin, että unionin tuomioistuimen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön (tuomio 16.6.2016, Rodríguez Sánchez, C-351/14, EU:C:2016:447, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin on useaan otteeseen katsonut, että sillä on toimivalta ratkaista unionin oikeuden säännöksiä tai määräyksiä koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä sellaisissa tapauksissa, joissa pääasian tosiseikat jäävät unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle ja kuuluvat näin ollen jäsenvaltioiden yksinomaisen toimivallan piiriin mutta joissa unionin oikeuden säännöksiä tai määräyksiä sovelletaan kansallisen oikeuden nojalla tässä oikeudessa unionin oikeuden säännösten tai määräysten sisältöön tehdyn viittauksen vuoksi (tuomio 12.7.2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Tällaista toimivaltaa voidaan perustella sillä, että unionin oikeusjärjestyksen ilmeisen edun mukaista on se, että unionin oikeudesta omaksuttuja säännöksiä tulkitaan yhtenäisesti, jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot (ks. vastaavasti tuomio 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, 37 kohta ja tuomio 12.12.2019, G.S. ja V.G. (Uhka yleiselle järjestykselle), C-381/18 ja C-382/18, EU:C:2019:1072, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Unionin tuomioistuimen toimivalta rajoittuu kuitenkin yksinomaan unionin oikeuden oikeussääntöjen tutkimiseen. Kansalliselle tuomioistuimelle antamassaan vastauksessa unionin tuomioistuin ei voi ottaa huomioon niiden kansallisen lainsäädännön säännösten yleistä rakennetta, jotka viitatessaan unionin oikeuteen samalla määrittelevät tämän viittauksen laajuuden. Niiden rajoitusten huomioon ottaminen, joita kansallinen lainsäätäjät on voinut säätää unionin oikeuden soveltamiselle sellaisiin puhtaasti kansallisiin tilanteisiin, joissa unionin oikeutta voidaan soveltaa ainoastaan kansallisen lain välityksellä, kuuluu kansalliseen oikeuteen ja näin ollen jäsenvaltion tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan (ks. vastaavasti tuomio 18.10.1990, Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, 42 kohta).
- 36 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ilmenee, että yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelystä sovelletaan yleisistä verosäännöksistä annetun lain 2 a §:n 5 momentin 2 kohdassa tehdyn viittauksen nojalla vastaavasti oikeushenkilöihin.
- 37 Kyseisen lain 32 b §:ssä säädetään erityisesti, että veroviranomainen ei ole velvollinen toimittamaan tietoja, kun henkilötietoja ei ole kerätty rekisteröidyltä, jos nämä tiedot vaarantaisivat kyseisen viranomaisen tai muun viranomaisen toimivaltaan kuuluvien, yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan d–h kohdassa tarkoitettujen tehtävien asianmukaisen toteuttamisen.

- 38 Kyseisen lain 32 c §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan rekisteröidyllä ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaista oikeutta saada pääsy veroviranomaisella oleviin tietoihin, jos pyydettyjen tietojen toimittaminen vaikeuttaisi kyseisen viranomaisen mahdollisuuksia esittää, käyttää tai puolustaa kyseisen asetuksen 23 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuja yksityisoikeudellisia vaateita tai puolustautua sitä vastaan esitettyjä tällaisia yksityisoikeudellisia vaateita vastaan.
- 39 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevissa yleisistä verosäännöksistä annetun lain säännöksissä viitataan yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklaan yhtäältä veroviranomaisen tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden ja toisaalta rekisteröidyn oikeuden, joka koskee pääsyä kyseisen viranomaisen tietoihin, rajaamiseksi, jotta voidaan korjata verohallinnon epäedullinen asema suhteessa yksityisiin velkoihin maksukyvyttömyysmenettelyjen yhteydessä ja turvata siten verotulot.
- 40 Pääasiassa rekisteröity, jonka tietoja pyydetään, on oikeushenkilö, nimittäin maksukyvyn yhtiö.
- 41 Kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 1 artiklan 1 kohdasta ilmenee, kyseisellä asetuksella vahvistetaan säännöt luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojalle, eikä se koske oikeushenkilöiden tietoja.
- 42 Kyseisen asetuksen 23 artiklassa, jonka tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää, säädetään tilanteista, joissa rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan rajoittaa yhtäältä tunnistetuiksi tai tunnistettaviksi oleviksi luonnollisiksi henkilöiksi määritetyille rekisteröidyille myönnettyjä oikeuksia ja toisaalta rekisterinpitäjien vastaavia velvollisuuksia.
- 43 Ennakkoratkaisukysymykset koskevat nyt esillä olevassa asiassa yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan tulkintaa tilanteessa, jossa kyseisiä säännöksiä sovelletaan oikeushenkilöihin viranomaisen tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden rajaamiseksi tiedonsaantilain nojalla.
- 44 Pääasiassa kyseessä olevat säännökset yleisistä verosäännöksistä annetussa laissa eivät kuitenkaan ainoastaan johda siihen, että yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä sovelletaan tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolella, vaan ne muuttavat kyseisen asetuksen kohdetta ja soveltamisalaa.
- 45 Vaikka on totta, että pääasiassa kyseessä olevissa säännöksissä yleisistä verosäännöksistä annetun laissa toistetaan lähes sanatarkasti yleisen tietosuoja-asetuksen tietyt säännökset, kyseisen asetuksen tarkoitus ja asiayhteys, jossa se on annettu, poikkeavat olennaisesti pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön tarkoituksesta ja asiayhteydestä, koska kyseisellä asetuksella pyritään muun muassa varmistamaan luonnollisille henkilöille tunnustettujen perusoikeuksien kunnioittaminen ja samalla asettamaan kyseiset oikeudet oikeaan suhteeseen muiden oikeutettujen etujen suojelua demokraattisessa yhteiskunnassa koskevan tarpeen kanssa.
- 46 Tältä osin on ensin huomautettava, että käsite oikeushenkilöiden tiedot on ehdottomasti pidettävä erillään unionin oikeudessa määritellystä käsitteestä luonnollisten henkilöiden henkilötiedot. Luonnollisten henkilöiden oikeus henkilötietojensa suojaan on perusoikeus, josta määrätään perusoikeuskirjan 8 artiklan 1 kohdassa. Näin ollen rajoituksista tällaiseen oikeuteen on säädettävä lailla, rajoituksissa on noudatettava keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja niiden on oltava demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide,

jotta voidaan taata tietyt yleiset ja yksityiset edut, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa todetaan. Oikeushenkilöiden tiedoilla ei sen sijaan ole vastaavaa suojaa unionin oikeudessa.

- 47 Siten Saksan oikeudessa ei itse asiassa viitata unionin oikeuden yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyyn luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojaan vaan kansallisen oikeuden omaan käsitteeseen oikeushenkilöiden henkilötietojen suojasta. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisukysymykset eivät varsinaisesti koske unionin oikeuden sellaisen säännöksen tulkintaa, jota sovellettaisiin sen soveltamisalan ulkopuolella kansallisen oikeuden säännöksen nojalla, vaan kansallisen oikeuden mukaiseen käsitteeseen, jolle ei ole vastinetta unionin oikeudessa.
- 48 Toiseksi on niin – kuten julkisasiamies on pääasiallisesti huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 86 ja 88 kohdassa –, että yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdalla pyritään varmistamaan, että niiden luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien kunnioittaminen, joihin henkilötietojen käsittely vaikuttaa, ja tarve suojella muita legitiimejä etuja demokraattisessa yhteiskunnassa, saatetaan oikeudenmukaiseen tasapainoon. Siinä säädettyjen rajoitusten tulkitseminen edellyttää siten, että luonnollisille henkilöille tunnustettuja perusoikeuksia verrataan niihin etuihin, joiden säilyttämistä kyseisillä rajoituksilla edistetään.
- 49 Tämän seurauksena yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklaa ei voida tulkita ottamatta huomioon sitä, että sillä pyritään erityisesti takaamaan luonnollisten henkilöiden perusoikeudet.
- 50 Tietosuoja-asetuksen säännöksiä ei näin ollen voida tulkita samalla tavalla luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden, joiden oikeutta tietojen suojaan ei määritellä kyseisessä asetuksessa, osalta. Toisin kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ei siis voida päätellä, että nyt esillä olevassa asiassa olisi ilmeisen edun mukaista, että unionin tuomioistuin tulkitsee kyseisiä säännöksiä niiden yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi.
- 51 Näissä oloissa ei voida katsoa, että unionin tuomioistuimen tulkittavaksi saatettuja unionin säännöksiä sovellettaisiin sellaisinaan kansallisen oikeuden nojalla, myös mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolella (ks. analogisesti tuomio 28.3.1995, Kleinwort Benson, C-346/93, EU:C:1995:85, 19 kohta).
- 52 Kun edellä esitetyt näkökohdat otetaan huomioon, on todettava, että unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen vastaamaan Bundesverwaltungsgerichtin esittämiin kysymyksiin.

Oikeudenkäyntikulut

- 53 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen vastaamaan Bundesverwaltungsgerichtin (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) 4.7.2019 tekemällään päätöksellä esittämiin kysymyksiin.

Allekirjoitukset